

organizacijo. Prvak JNSarjev, senator dr. Angjelinovič, je slovensko Akademijo napadel kot plod »slovenskega separatizma, ki hoče s tem oblikovati narodno in kulturno samobitnost Slovencev«. Ta napad na slovenstvo in njegovo enakopravnost v državi nista zavrnila politična prijatelja dr. Angjelinoviča, slovenska senatorja dr. Kramer in Pucelj. »Jutro« pa kaže svojo vnemo za slovenstvo s tem, da dr. Angjelinoviča brani. Takšni prijatelji slovenstva so JNSarski jugoslavenski nacionalni celotniki!

»Večernik« (polni naslov: »Mariborski Večernik Jutra«) izpričuje svoje pristno JNSarstvo z napadi na versko prepričanje. V duhu plitkega, intelektualno siromašnega laži-svobodomiselnosti in v slogu marksistične »Delavske politike« se norčuje iz verskega programa katoliške prosvete. Kdor se oklepa z vdanostjo in zupanjem le katoliške cerkve in vere, je pred njegovimi očmi verski fanatik. Na, mi liberalcem radi priznamo, da tega fanatizma nimajo. Drugemu fanatizmu pa so zvesto vdani, in to je fanatizem laži. V isti beležki namreč »Večernik« (30. marca) zanika krivice, »ki so se baje delale katoliškim prosvetnim društvom pod prejšnjim režimom«. Toda z zanikanjem in lažanjem se ne dajo dejstva spraviti s sveta. Dejstvo, ki ga je zabeležila slovenska zgodovina v največjo sramoto slovenskega JNSarstva, je razpust vseh slovenskih katoliških prosvetnih društev. In v tem dejstvu je izražen ves fanatizem JNSarske hudobije.

† FRANC GRIZOLD

List za listom pada, ki so nekaj zelelni na Pohorju in so s svojo čarobno privlačnostjo privabljali prijatelja za prijateljem. Pohorskega Smolnika si nisi mogel misliti brez uglednih hiš Hleb, Marolt, Grizold, ki so bile celo stoletje gospodarske, verske in narodno-obrambne trdnjave. Te hiše ni le vezalo sorodstvo, ampak še bolj zavest, da imajo v dobi narodnostnih bojev in ponemčevalnega vala na Pohorje svoje posebno poslanstvo. Kakor so nekaj glavari starih naših planinskih zadrug čuvali v zadrugi enotno miselnost, domačnost in običaje, enako so te hiše za širši okoliš varovale in utrjevale versko in narodno zavest. Zadnji izmed teh odličnih borcev je bil g. Franc Grizold, ki je umrl 29. marca, star 86 let. Rajni je bil miren, blag značaj, mož širokega obzorja, globokočuten vernik, natančen vršilec dolžnosti; gospodaril je polnih 65 let. Iz knjig in časopisov si je pridobil obilo znanja, s katerim je zelo rad koristil svojemu bližnjemu. Njegov privlačni zglede je močno vplival na naročila časopisov in knjig, njegovo društveno delovanje je pridobivalo novo članstvo. V družbi pa je bil odkrito vesel, ako je vso družbo vezala ista verska, gospodarska in narodna miselnost. V svoji hiši je hranil stare običaje in najbolj ga je veselilo, če je mogel prijatelje in znance pozdraviti po starih slovenskih navadah. Karkoli je k njemu prišel kot tujec, je odšel od njega kot prijatelj. Vsa svoja lepa svojstva je podedoval od svojih staršev Davorina Grizold in Marije, roj. Glaser. Ko je rajni Franc doma živel svojo pomladno življenjsko dobo, je bil

njegov oče Davorin vodja vseh narodnih borcev zoper ponemčevanje. Prva čitalnica in ljudska knjižnica je res bila v Grizoldovi hiši. Tu je Davorin ljudem čital, razlagal, jih je zbiral in navduševal, v takratne liste pa je tudi pošiljal svoje domoljubne pesmi. Na raznih shodih je nastopal kot narodno-obrambni govornik in je bil obenem soustanovnik bralnega društva v Rušah, ki je bilo med prvimi takratnimi

društvi. Davorin je svojemu sinu zapustil dedščino značajne miselnosti in versko-narodnega prepričanja in ta zaklad je Franc Grizold čuval, dokler mu ni bolezen oslabila življenjskih sil. Njegov življenjski delavnik je končan, zdaj pa naj uživa večni praznik. Te vrstice pa naj bodo skromen op's spomenika, ki si ga je g. Franc Grizold sam gradil s svojim delom, čustvovanjem in značajem.

Novice

Nesreče

Usodepoln padec. V Počehovi pri Mariboru je padel 56 letni posestnik Ivan Camernik z lestve 5 m globoko in je obležal nezavesten. V mariški bolnišnici so ugotovili, da si je pretresel pri padcu možgane in si je zlomil več reber.

Nesreča s flobertovko. Pri brodu v Rušah je ravnal 17 letni Feliks Jarc tako neprevidno s flobertovko, da se je sprožila in je zadela kroglja 14 letnega Ozvalda Podgornik v levo nogo.

Mlad motociklist smrtno povožen od avtomobila. Na Vrhniki pri Ljubljani se je peljal po glavni cesti z motornim kolesom Franc Jurca, 26 letni pekovski pomočnik pri peku Ignaciju Rotarju na Stari poti na Vrhniki. Nasproti mu je pripeljal vojaški avto, ki je tako nesrečno povozil motociklista, da je podlegel poškodbam koj po prepeljavi v ljubljansko bolnišnico.

Železniški nesreči. V bližini Sarajeva in v Zemunu sta se zgodili zadnje nedelje dve hudi železniški nesreči, ki sta zahtevali sedem smrtnih žrtev. Na progi Sarajevo-Užice je iztiril osebni vlak in se prevrnil. V Zemunu je zavozil tovorni vlak v tramvaj. Prva nesreča se je zgodila okrog treh zjutraj. Ubitih je bilo šest potnikov in železničarjev, 18 hudo in osem lažje ranjenih. Druga nesreča se je pripetila v nedeljo popoldne. Vlak je pri Zemunu strl spodnji del tramvajskega voza. Ranjenih je bilo 20 potnikov. Med prevozom v bolnišnico je umrl gozdni inženjer Nikola Posarič.

Razne novice

Nov avto zadel brezposelni. V nedeljo popoldne se je vršila v Mariboru tombola Rdečega križa. Glavni dobitnik, lep štirisedežni osebni avtomobil, je zadel Ivan Gerželj, brezposelni trgovski pomočnik iz Studencev pri Mariboru. Tudi ostale dobitke so dobili sami revni in res potrebni.

Lev ustreljen pri Kamnici pri Mariboru. Za Jožefovo se je mudil v Studencih pri Mariboru cirkus »Wertheim«, ki je imel

triletnega leva Nerona. Neron je bil nevaren občinstvu in radi tega se je odločil njegov gospodar, da ga proda. Zver je zamenjal mariborski trgovec in lovec Just Gustinčič za star reševalni avto mariborske gasilne čete iz leta 1914. Leva so odpeljali 31. marca v kletki proti Kamnici, kjer ga je Gustinčič ob navzočnosti priznanih lovcev in časnikaarjev ustrelil na razdaljo blizu 50 korakov. V glavo zadeti kralj puščave je poginil v teku desetih minut. Levjo glavo bo dal g. Gustinčič nagačiti.

Orjaški merjasec. Na znanem posestvu Kuhn-Tausch v Razvanju pri Mariboru so zaklali tri in pol leta starega merjasca »Samsona«. Žival je tehtala 587 kg, dolga je bila 2.25 m, visoka 1.30 m. Masti je imela 259 kg. Meso je tehtalo 223 kg, koža pa 30 kg.

Naša prva doma izdelana torpedovka. V naši ladjedelnici v Splitu je bila 30. marca ob navzočnosti ministrskega predsednika dr. Stojadinoviča in še dveh ministrov spuščena v morje torpedovka »Zagreb«, ki je bila izdelana doma. Nova vojna ladja je težka 1200 ton, dolga je 98 metrov, široka devet in pol metra. Vozila bo s pogonskimi stroji 44.000 konjskih sil 70 km na uro.

Organistom ter vodjem mladinskih cerkvenih zborov! Podpisancu je ostalo nekoliko izvodov svoječasno izdane zbirke cerkvenih pesmi za šolske sv. maše. Med temi se odlikuje po sodbi glasbenega mojstra pok. p. Hugolina Sattnerja, ki je zbirko pred tiskom pregledal, zlasti zadnja, ki nosi naslov »Marijina pesem otrok«, po zdravi, jasni ljudski melodiki, ki zadene v živo v duše in ogreje srca pevcev ter poslušalcev. Besedilo je vzeto iz »Glasnika najsv. Srca« za leto 1911. Te zbirke, ki bi utegnili zlasti z ozirom na Marijino pesem mladinskim zborom kaj dobro služiti ob majniških pobožnostih, razpošilja podpisaneec sedaj, dokler ne izčrpa zaloge, po znižani ceni 2.50 din (za poštnino in odpravnino — v znakah!). — Anton Kosl, Središče ob Dravi.

Tujskoprometni tečaj v Sv. Lovrencu na Pohorju. V izvedbi tamošnjega tujskoprometnega društva ter na pobudo in v sodelovanju s tujskoprometno zvezo »Putnike« v Mariboru bo priredila kr. banska uprava enodnevn tujskoprometni tečaj, ki se bo vršil v četrtek, 7. aprila, v dvorani hotela »Jelen« v Sv. Lovrencu na Pohorju.

Plemenski sejmi za bikce. Živinorejske organizacije in občine se vabijo, da si nabavijo dobre plemenske bikce na tozadevnih sejmih, ki bodo: 25. aprila v Beltincih za okoliš zveze za simendolsko govedo; 2. maja v št. Juriju ob juž. žel. za okoliš zveze za pomursko govedo; 3. maja v Šmartnem ob Paki za okoliš zveze za marijadvorsko govedo; 4. maja v Ormožu za okoliš zveze za pincgavsko govedo.

Ali si že obnovil naročnino?

PRIDITE

463

po manufakturno blago, sukno, žensko volneno, svilo za obleke, najboljše in trpežne svilene robce, odeje in vse potrebščine za posteljino v najcenejšo trgovino in velezalogo sukna

FRANC DOBOVICNIK, CELJE

GOSPOSKA ULICA ŠL. 15
čudovita velika zaloga, 27 m dolgi trgovski lokal, 5 skladišč, lastna tovarna odej in perila.

lastno prepričanje o
najugodnejšem nakupu je naj-
bolši dokaz vsakomur!

Sanatorij za ženske bolezni — Maribor

vogal Prešernova ulica 31 — Tomšičev drevored 4, dostopen tudi članicam bolniških blagaj, vodi specialist za ženske bolezni dr. Ipavic Benjamin. 615

Obžalovanja vredni slučaji

Ukradene dragocenosti. V Studencih pri Mariboru je sunil neznanec kaseto, v kateri je bilo za 8000 din dragocenosti.

Poneverba najdenega denarja. Gradbeni podjetnik Anton Treo v Ptujju je zgubil zadnje dni 3000 din. Zadevo je javil policiji in ta je ugotovila, da je našel denar krojaški vajenec in ga je izročil svojemu mojstru. Ta pa je porabil najdeno vsoto zase. Poravnal je nekaj računov in še kupil marsikaj. Policija je dobila pri njem samo še 350 din.

Vlom v stanovanje. V Vičavi pri Ptujju se je splazil neznanec v stanovanje vodje finančne kontrole. V sobi je spal samo majhen otrok. Tat je odnesel razne obleke za 4000 din in zginil z dvema pomagalema v gozdu.

Vlomilec odnesel hranilno knjižico. V Ločicah pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah so bili domači posestnice Alojzije Šketa zaposleni v gorici pri Sv. Urbanu. Vlomilec je odprl doma vrata s ponarejenim ključem. V sobi je odprl omaro, iz katere je odnesel hranilno knjižico ptujjske posojilnice z vlogo 40.780 din. Vzel je še tudi 100 din, katere je imel shranjene hlapec.

Skraina ciganska drznost. V Tomišlju na Ižanskem pri Ljubljani je popivala ciganska tolpa v krčmi Stanka Anzeljca. Pijani cigani so izzvali slednjič pretep. Močnejša skupina ciganov se je odstranila iz gostilne. Zunaj stoječi cigani so začeli tolči po vratih in so oddali v gostilno kakih sto streliv. Razbili so vsa okna in hišna vrata. Ciganski nasilneži so se spravili tudi nad vaščane, ki so prihiteli ogroženemu gostilničarju na pomoč. Cigani so streljali na ljudi in je bil eden domačinov hujše in

eden lažje ranjen. Po opravljenem nasilju se je tolpa razbežala. Ižanski orožniki so prijeli samo enega cigana, Marka Hudoroviča, ki je oženjen na Vrhnikih pri Ljubljani, in je iz znane družine Hudorovičev, kateri so nasilneži ter tatovi. Pač pa so orožniki zaplenili ciganom nekaj živine, katero je občina prodala in z izkupičkom krila po ciganih nastalo škodo.

Skraino drzen cerkveni rop. Več vlomilcev je vdrl v noči na 30. marec v znano hrvaško božjepotno cerkev Marija-Bistrica. Vlomilci so se lotili najprej Marijinega kipa. Ur adli so r briljanti posuto Marijino krono, ki predstavlja vrednost 22.000 din. Izmaknili so tudi Jezusčovo krono in od blagovokojnega zagrebškega nadškofa dr. Bauerja Mariji podarjeno zlato verižico. Poskušali so nato vdreti v tabernakelj, ki je skrbno zaprt z Wertheim-ključavnicami, katerim niso bili kos. Tabernakelj so odnesli iz cerkve, da bi ga zunaj razbili. Pri tem opravilu so jih presenetili orožniki, ki so streljali v temo, tolovaji pa so jim odgovarjali s strelji iz samokresov. Zasedovanje je rodilo ta dober uspeh, da je moral eden od vlomilcev odvreči na pobegu nahrbtnik, v katerem sta bili dragoceni kroni in Marijina verižica. Na srečo je ostala nedotaknjena cerkvena zakladnica, v kateri so shranjene več milijonov vredne dragocenosti. Pravočasno na pomoč prihiteli orožniki so ubranili pred roparji monštranco, ciborij in kelihe, ki so bili shranjeni v tabernaklju. Oblast zasleduje z vso vnemo drzne in brezvestne cerkvene skrunilce.

Slovenska Krajina

Naše delavstvo. Letos je zelo veliko povpraševanje za našimi sezonskimi delavci. Okrog 2400 jih je že odšlo v Nemčijo in jih bo šlo še okrog tisoč, tako vsaj zdaj mislijo. Preje se je raznesel glas, da jih bo šlo do 5000, pa jih toliko menda niti ne bi mogli dobiti, ker bodo nekateri šli tudi v Francijo in na jug naše države. V Belje

Komaj nova, pa že vsa preplezana. Kako je to mogoče? Slabo milo zahteva veliko mencanja in mogoče še krtačenja, predno količkej opere. Zato je koristno, da peremo redno in dosledno le z zanesljivo dobrim terpentinovim milom Zlatorog, ki pere čisto, hitro in temeljito, pa pri tem varuje drago perilo.

TERPENTINOVNO MILO
Zlatorog

jih letos gre lahko na 1500, dočim jih je bilo lani nekaj manj kot tisoč. Če bodo v Belju zvišali plačo, kakor se pričakuje, ljudje ne bi več tako šli v inozemstvo, ker doma odpadejo veliki prevozniki stroški. Nemci so letos naše delavce porinili preveč na sever, nekateri so čisto pri morju. Se kar bojimo zanje. Na jug so pa prišli Italijani. Tujina sicer dobro plača naše delavce, pa jih seveda tudi izrabl. Marsikdo bo do smrti obžaloval, da ga je premamili denar in je odšel na težko delo v inozemstvo in si je tam nakopal telesno in duševno bolezen. Nekateri postanejo nezvesti vsemu, kar so pustili doma, pozabijo celo svoje starše. Pred tujino moramo

Kava ni kava

Na Novih Hebridih, otočju v Tihem oceanu, imajo domačini neko posebno pijačo, ki jo delajo iz neke vrste poprove rastline, in jo imenujejo »kava«. Njihova kava ima skoraj iste učinke blažene zaspanosti, skrajne sreče in zadovoljnosti ter pozabljenja vseh skrbi, težav in nadlog, kakor opij. Vendar pa »kava« nima tako strašnih posledic za zdravje. Še mnogo nedolžnejša je menda kot alkohol. Preden so prišli na otoke večji oddelki belokožcev, zlasti Angležev, so domačini živeli lepo brezskrbno in mirno življenje ter šteli preko milijon ljudi. Belokožci pa so jim prepovedali »kavo«, jih mesto nje nalivali z žganjem, ki je povzročil nasilja, po-

Januš Golec:

Ponarejevalci

Po pripovedovanju strica z Dravskega polja iz pretekle in sedanje dobe

Za 50 kron mu je prepustil cigan na mestu svoje capje in medveda, da ga je držal za lanec. Lotil se je pohajkovanja s cigani po vasi, po kateri so se kar razlili žandarji ter izpraševali po hišah za skrivnostnim tujcem. Kjer se jim je zazdelo, so tudi vse premetali, da bi preprodili s kakega prav prikritega kota ponarejevalca.

Preiskava je trpela ves dan in trdno v noč dne 8. septembra 1909. Slednjič so morali poveljniki pogona za ponarejevalcem priznati, da ni Dob sedež in izhodišče falzifikatov. Orožniki so se porazgubili. Winklerjevi so želeli tudi Juriju srečno pot. Kdo neki bi držal pod streho človeka, radi katerega bi bil neprestano z eno nogo v kriminalu!

Potočnik je krenil s cigani dalje po Koroški. Ciganskega medveda je gonil in plesal z njim še po vsej Gornji Tirolski, kjer ga je otela iz rok oblasti njegova telesna moč.

Ko je podil v neki tirolski vasi medveda na dveh

13 nogah v krogu in se čisto zategnjeno: »Tančaj, tančaj, mrci-na-a«, je prisopnil k niemu moški v gosposki obleki. Pokazal mu je legitimacijo policijskega agenta ter ga potrepljal po ramih z rokami:

»He, dečko, ti nisi cigan. Stopi z menoj na orožniško postajo!«

Jurij je poslušal moža postave in mu je sledil na videz čisto ravnodušno ter pokorno.

Komaj sta bila iz vasi in proč od ljudi, je že klečal na detektivu v občestnem jarku, mu mašil usta s cotami in je omotal vsega s staro medvedjo verigo.

Celo med cigani ni bil več varen. Kaj mu je preostalo drugega, kakor da je vzel z vso naglico pot pod svoje noge, da bi ušel srečno iz Tirolske na Predarlško in od tam preko avstrijske meje v Nemčijo. Tolažila ga je zavest, da mu preti nevarnost aretacije samo na avstrijskih tleh. Rajhovski Nemci se niti zmenili ne bodo, kdo in kaj da je bil. Na Nemškem je hotel med rudarje, kateri so tedaj še precej dobro zaslužili. S prihranki je nameraval zapustiti Evropo in se izseliti v kake prekomorske kraje, kjer se ne bosta podila za njim za vsak potvorjen vinar žandar in policijski agent.